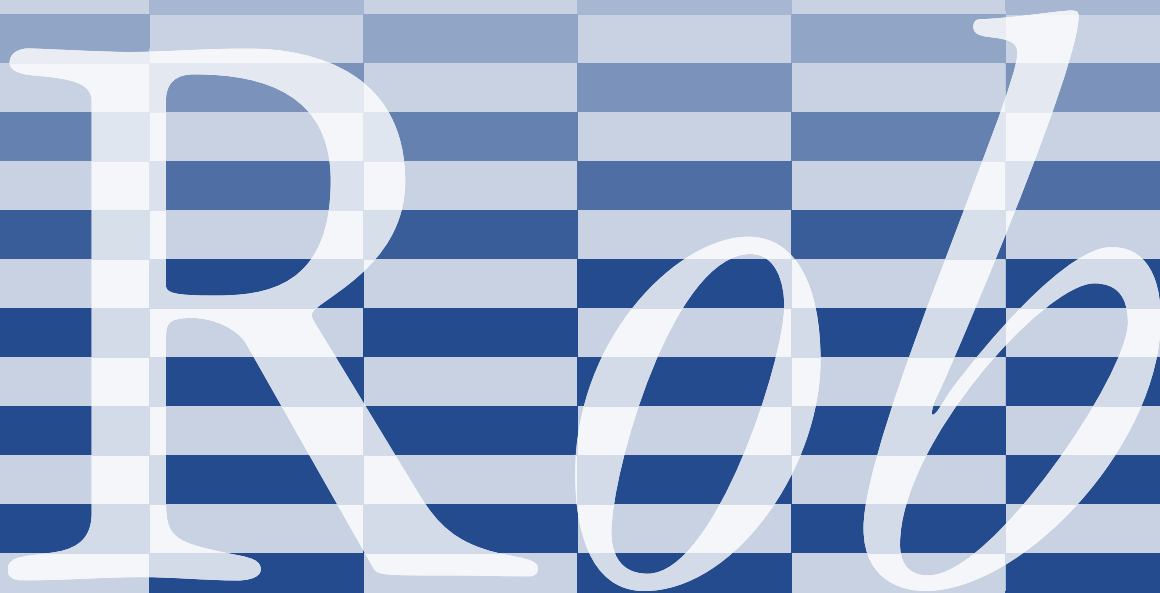

Rob
Raad voor het openbaar bestuur

Jaarverslag 2009

April 2010

Rob

Profiel

De Raad voor het openbaar bestuur (Rob) is een adviesraad van de regering en het parlement. De Rob is ingesteld bij Wet van 12 december 1996 (Wet op de raad voor het openbaar bestuur, Staatsblad 1996, nr. 623).

Taak

De wettelijke taak van de Raad is de regering en het parlement gevraagd en ongevraagd adviseren over de inrichting en het functioneren van de overheid. Daarbij geeft de Raad in het bijzonder aandacht aan de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat.

Samenstelling

Tien onafhankelijke deskundigen op het terrein van het openbaar bestuur, politiek en wetenschap vormen samen de Raad voor het openbaar bestuur. Zij zijn geselecteerd op basis van hun deskundigheid en maatschappelijke ervaring. Daarnaast kunnen afhankelijk van het onderwerp tijdelijke leden de Raad versterken. De leden van de Raad worden bij Koninklijk Besluit benoemd.

Werkwijze

De Raad kan zowel gevraagd als ongevraagd advies uitbrengen. Adviesaanvragen kunnen van alle ministeries en van de Staten-Generaal afkomstig zijn. Bij het voorbereiden van zijn adviezen betreft de Raad vaak mensen en organisaties die veel met het openbaar bestuur te maken hebben of die over relevante inhoudelijke expertise beschikken. Ook via andere activiteiten (publicaties, onderzoek, bijeenkomsten) levert de Raad een bijdrage aan het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke debat. De komende jaren stelt de Raad het begrip 'vertrouwen' centraal. Het gaat daarbij om het vertrouwen tussen burgers en bestuur, maar ook om het vertrouwen van de verschillende overheden in elkaar.

Secretariaat

Een secretariaat ondersteunt de Raad voor het openbaar bestuur (en de Raad voor de financiële verhoudingen). De secretaris en zijn medewerkers leggen over hun werk verantwoording af aan de Raad. Het jaarlijkse Werkprogramma geeft sturing aan de werkzaamheden.

Adresgegevens

Bezoekadres: Fluwelen Burgwal 56, Den Haag

Postadres: Postbus 20011, 2500 EA Den Haag

T 070 426 7540

F 070 426 7625

E rob-rfv@minbzk.nl

www.rob-rfv.nl

Alle adviezen en andere publicaties zijn te vinden op

www.rob-rfv.nl

ISBN 978-90-5991-057-7

NUR 823

Jaarverslag 2009

April 2010

Rob

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding	7
2. Adviezen en publicaties	9
3. Communicatie	21
4. Samenstelling Raad	22
5. Secretariaat	23
6. Financieel overzicht	24
Bijlage I	
Samenstelling Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2009	25
Bijlage II	
Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2009	27
Bijlage III	
Werkvoorraad 2009	28
Bijlage IV	
Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat	31

Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2009 van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). Met dit verslag legt de Raad verantwoording af over zijn werkzaamheden in het afgelopen kalenderjaar. Daarmee voldoet de Raad aan de verplichting die is neergelegd in artikel 28 van de Kaderwet adviescolleges. Met dit jaarverslag geeft de Raad tevens inzicht in de invloed van zijn adviezen.

2009 werd gemarkeerd door het vertrek van de voorzitter en vijf leden van de Raad. Onder het voorzitterschap van Jos van Kemenade bracht de Raad vele hoogwaardige adviezen uit, mede onder verantwoordelijkheid van de zeer gewaardeerde raadsleden Frank Kerckhaert, Arno Korsten, Anne Lize van der Stoel, Cees Verstedden en Sjoerd Zijlstra.

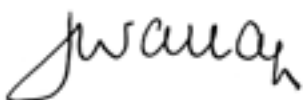
Naast een nieuwe voorzitter zijn in de zomer van 2009 vier nieuwe raadsleden aangetreden. Geert Dales, Monique Leyenaar, Margriet Overkleeft-Verburg en Shaktie Rambaran Mishre brengen ieder nieuwe inspiratie voor spraakmakende adviezen waarmee de Raad wil bijdragen aan de ontwikkeling en kwaliteit van het openbaar bestuur in Nederland.

In 2009 heeft de Raad minder adviezen uitgebracht dan voorgaande jaren. Dat laat zich gemakkelijk verklaren door de transitie die de Raad heeft doorgemaakt: de ‘oude’ Raad wenste niet over zijn graf te regeren en de ‘nieuwe’ Raad heeft zich eerst goed willen verdiepen in de staat van het vertrouwen in politiek en bestuur in Nederland anno 2009. De Raad is prof. dr. Paul Schnabel van het Sociaal en Cultureel Planbureau zeer dankbaar voor zijn bijdrage hieraan. Het proces van denken, determineren en discussiëren was vruchtbaar en heeft ertoe geleid dat de Raad in zijn nieuwe samenstelling zijn eerste advies ‘Vertrouwen op democratie’ op 17 februari 2010 mocht aanbieden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Behalve de uitgebrachte adviezen over politieke partijen en slagvaardig bestuur heeft de Raad samen met de Raad voor de financiële verhoudingen twee adviezen uitgebracht over de concept-Deltawet en over ingrijpingsbevoegdheid in het stelsel van jeugdzorg. Een bijzondere samenwerking ontstond rondom het advies over intersectoraal gezondheidsbeleid. Een gezamenlijk advies met de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg en de Onderwijsraad in nauwe afstemming met de Sociaal Economische Raad was een voorbeeld van intersectoraal adviseren.

Het jaar 2010 zal in het teken staan van heroverwegingen en de vorming van een nieuw kabinet. Vanzelfsprekend zal de Raad hier zijn steentje aan bijdragen.

De Raad voor het openbaar bestuur,

Prof. drs. J. Wallage, voorzitter

Dr. C.J.M. Breed, secretaris

1. Inleiding

Met dit jaarverslag voldoet de Raad voor het openbaar bestuur aan de verplichting uit de Kaderwet adviescolleges die voorschrijft dat iedere adviesraad jaarlijks verslag doet van zijn werkzaamheden in het voorafgaande jaar. Zo legt hij publiek verantwoording af over de besteding van collectieve middelen. Maar een jaarverslag is meer dan alleen een financiële verantwoording. Het gaat ook om een inhoudelijk verslag van de werkzaamheden en een poging om inzicht te geven in de invloed van de uitgebrachte adviezen.

De Raad is een onafhankelijk adviesorgaan van regering en parlement. De Raad geeft advies over de inrichting en het functioneren van de overheid. Doel is het verbeteren van de doeltreffendheid en doelmatigheid. De Raad besteedt in het bijzonder aandacht aan de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat.

De Raad voor het openbaar bestuur deelt zijn secretariaat met de Raad voor de financiële verhoudingen, wat bijdraagt aan synergie en samenhang tussen de adviezen.

Visie

Het centrale begrip in het advieskader (2006-2009) van de Raad is het begrip 'vertrouwen'. Dit begrip kan op vele manieren worden benaderd. In zijn adviezen en overige activiteiten heeft de Raad de afgelopen jaren aandacht geschonken aan drie invalshoeken:

1. het vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur
2. het vertrouwen tussen overheidsorganisaties
3. het vertrouwen binnen overheidsorganisaties

Voor de Raad staat in zijn advisering ook de komende jaren het begrip vertrouwen centraal. Het gaat hierbij in de eerste plaats om vertrouwen van burgers in de democratie, de politiek en het openbaar bestuur. Wanneer burgers dergelijk vertrouwen ontberen, komt de legitimiteit van de democratische instituties en de besluiten die zij nemen onder druk te staan. De Raad heeft in zijn advies Vertrouwen op democratie, dat begin 2010 is verschenen, geconstateerd dat het politieke bestuur het vertrouwen van mensen in de politiek en het openbaar bestuur kan versterken als het verbinding zoekt met de samenleving.

Het politieke bestuur is verticaal georganiseerd en moet dat vooral blijven. Het is namelijk belangrijk dat instituties besluiten nemen, knopen doorhakken, toezicht houden en sancties uitdelen.

Maar zij moeten dat doen in voortdurende verbinding met de publieke ruimte die horizontaal is georganiseerd. Mensen, bedrijven, instellingen, maar ook het openbaar bestuur maken inmiddels deel uit van horizontale netwerken. Daarin zijn de politiek en de overheid niet meer de belangrijkste, maar één van de belangrijke spelers. Daarvan zijn politieke bestuurders zich volgens de Raad nog onvoldoende bewust.

De Raad spreekt in dit verband over "de andere kloof". Hij doelt daarmee op de kloof tussen enerzijds de gehorizontaliseerde publieke ruimte waarin mensen, maatschappelijke organisaties,

bedrijven maar ook politiek en bestuur in netwerken op voet van gelijkwaardigheid met elkaar omgaan, en anderzijds de verticaal georganiseerde instituties van politiek en bestuur - die hoewel onderdeel van de horizontaliteit - in werkwijze nog uitgaan van een verticale fictie. Wanneer zij nalaten verbinding te maken met de horizontale publieke ruimte tast dat de legitimiteit van hun besluiten aan. In al zijn adviezen wil de Raad stil staan bij de vraag hoe het bestuur die verbinding tot stand kan brengen.

Werkwijze

Vanuit zijn visie op vertrouwen werkt de Raad aan adviezen over de inrichting en het functioneren van de overheid. Veelal wordt een advies uitgebracht op verzoek van een bewindspersoon, maar soms ook ongevraagd. De Raad stimuleert de adviesvraag vanuit het parlement. Concreet heeft dit er in 2009 toe geleid dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal de Raad heeft verzocht advies uit te brengen over taak en schaal in het openbaar bestuur.

De Raad hecht aan goed geformuleerde probleemstellingen waarop een advies een antwoord beoogt te geven. De Raad laat zich in zijn advisering altijd voeden door experts, door gezaghebbende opinies of door wat er leeft in de samenleving. De adviezen worden in de regel voorbereid door werkgroepen van de Raad, al dan niet voorzien van tijdelijke leden die vanwege hun bijzondere expertise voor de periode van een adviestraject aan de Raad worden toegevoegd. In sommige gevallen werkt de Raad samen met andere adviesraden, het adviestraject over intersectoraal gezondheidsbeleid is daarvan een goed voorbeeld. De samenwerking met de Raad voor de financiële verhoudingen is vaak snel gevonden: de Raden delen niet alleen het secretariaat, twee leden van de Raad voor het openbaar bestuur zijn tevens lid van de Raad voor de financiële verhoudingen.

De raad voor het openbaar bestuur 10 september 2009

foto: Arenda Oomen

2. Adviezen en publicaties

2.1 Uitvoering Werkprogramma

Het werkprogramma van de Raad voor het openbaar bestuur geeft slechts een indicatie van de werkzaamheden in een bepaald jaar. Zeker in het transitiejaar 2009 had het werkprogramma een 'open' karakter: bij aanvang van het jaar kon niet de agenda van de vernieuwde Raad worden ingevuld. Verder bepalen vertragingen, beleidswijzigingen, maar ook het opspelen van urgente onderwerpen de uiteindelijke raadsagenda. De Raad streeft een balans na tussen ad hoc advisering en het uitvoeren van zijn werkprogramma. Het werkprogramma krijgt daardoor een meerjarig karakter.

2.2 Uitgebrachte adviezen, publicaties en activiteiten

De Raad bracht in 2009 vijf adviezen, drie andere publicaties, een evaluatie, een jaarverslag en een werkprogramma uit. En – inmiddels traditie – ook in 2009 organiseerde het secretariaat van de Raad de jaarlijkse Rob-lezing. Een bijzondere activiteit was de internationale conferentie 'Democratie en vertrouwen' die de Raad samen met de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) op 16 en 17 januari 2009 organiseerde.

Internationale conferentie 'Democratie en vertrouwen'

Als men opiniepeilingen mag geloven is het slecht gesteld met het vertrouwen van de gemiddelde burger in de politiek. Maar kan onze democratische rechtsstaat zich op den duur wel handhaven als een groot deel van de bevolking van mening is dat 'de politiek' niet deugt? Of is naast vertrouwen gezond wantrouwen net zo hard nodig in een vitale democratie? Wanneer schenken burgers vertrouwen aan bestuurders en politici en wanneer wordt dat vertrouwen beschaamd? Over deze en andere belangrijke vragen ging de internationale conferentie 'Democratie en vertrouwen'. De conferentie werd gehouden in Den Haag (Sociëteit De Witte) en werd mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de gemeente Den Haag.

De conferentie was een succes. Zo'n 200 wetenschappers, beleidsmakers en politici uit binnen- en buitenland deden op 16 en 17 januari in Den Haag nieuwe inzichten en inspiratie op. Tijdens de rondetafelgesprekken op 16 januari konden onderzoekers die binnen het programma Omstreden Democratie van de NWO actief zijn van gedachten wisselen. Over de volgende thema's werd in lagerhuisvorm gediscussieerd: de gevolgen van veranderingen in partijdemocratieën voor politiek vertrouwen; historische alternatieven voor de parlementaire democratie en hun democratische gehalte; transnationale invloeden op nationale noties van democratie; 'interactieve metaalmoeheid' van burgers in een democratie.

Gast sprekers waren onder andere Keynote speaker Onora O'Neill (British Academy), Jos van Kemenade (Rob), Siep Stuurman (NWO), Pippa Norris (Harvard University), oud-minister Ben Bot, Martha Nussbaum (University of Chicago) en Kader Abdolah (schrijver).

Kader Abdolah

foto: Marcel Vogel (VOOG beeld en tekst)

De tweedaagse conferentie Democratie en vertrouwen bracht wetenschappers en bestuurders bij elkaar
foto: Marcel Vogel (VOOG beeld en tekst)

Adviezen in 2009

Democratie vereist partijdigheid (28-4-2009)

Politieke partijen moeten zich veel nadrukkelijker programmatisch profileren. Partijen in en rond het midden zijn de afgelopen decennia teveel op elkaar gaan lijken. Partijen moeten ook nieuwe verbindingen met de samenleving aangaan. Niet alleen leden, maar ook donateurs moeten de mogelijkheid krijgen invloed uit te oefenen op programma, kandidatenlijsten en de keuze van een partijleider. (Geregistreerde) donateurs moeten gaan meetellen voor de overheidssubsidie die partijen krijgen. Ook 'bewegingen' die geen leden kennen, moeten op basis van het aantal geregistreerde donateurs dat zij hebben in aanmerking komen voor overheidssubsidie. Partijen moeten ongelimiteerd giften kunnen ontvangen, op voorwaarde dat de giften worden geregistreerd en openbaar gemaakt

*De voorzitters van de jongerenorganisaties van politieke partijen
in debat over het advies 'Democratie vereist partijdigheid'
foto: Arenda Oomen*

Buiten de gebaande paden (19-5-2009)

Een groot deel van de ziektelast in Nederland is vermijdbaar. Een derde tot de helft van de totale ziektelast is te herleiden tot roken, alcoholgebruik, weinig bewegen, ongezond eten en luchtverontreiniging. Ook onveiligheid in het verkeer, slechte arbeidsomstandigheden en huisvesting zorgen voor ziektes. De gezondheid van de Nederlandse bevolking is belangrijk genoeg om daar wat aan te doen, vinden de Onderwijsraad, de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg. De drie Raden adviseren in hun gezamenlijke rapport 'Buiten de gebaande paden. Een advies over intersectoraal gezondheidsbeleid' om intersectoraal gezondheidsbeleid onderdeel te maken van het toekomstige regeerakkoord. Minister Klink van Volksgezondheid heeft het advies op 19 mei 2009 in ontvangst genomen.

Slagvaardig bestuur (10-6-2009)

Een slagvaardigere overheid ligt binnen bereik. De afgelopen jaren is al vooruitgang geboekt. Barrières binnen de rijksoverheid, in de samenwerking tussen bestuurslagen en als gevolg van juridisering kunnen worden geslecht. Voortzetting van het programma-ministerschap is wenselijk. De Raad voor het openbaar bestuur komt tot deze conclusies in zijn advies. 'Slagvaardig bestuur. Advies over integraliteit en vertrouwen in het openbaar bestuur'. Onder slagvaardig bestuur verstaat de Raad het herkennen van maatschappelijke problemen en het maken van heldere politieke keuzes; het kiezen van werkbare beleidsopties die ook steunen op draagvlak; aandacht in de uitvoering voor effectiviteit en meetbaarheid.

Concept-Deltawet Waterveiligheid en Zoetwatervoorziening (31-8-2009)

De Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen hebben een kort briefadvies uitgebracht over de concept-Deltawet. De raden ondersteunen de instelling van een apart Deltafonds, van een Deltaprogramma en van een Deltaregisseur. Wel menen de raden dat de instelling van een Deltaregisseur een deugdelijke regeling behoeft.

Ingrijpingsbevoegdheid jeugdzorg (29-10-2009)

De Raad voor de financiële verhoudingen en de Raad voor het openbaar bestuur hebben advies uitgebracht aan de minister voor Jeugd en Gezin over de wijze waarop provincies zouden kunnen ingrijpen als vanuit gemeenten een bovengemiddeld beroep op jeugdzorg wordt gedaan. De Raden vinden een wettelijk verankerde aanwijzingsbevoegdheid jegens gemeenten op het gebied van jeugdzorg disproportioneel en daarmee ongewenst. Zo'n aanwijzingsbevoegdheid leidt tot extra bestuurslasten en kosten zonder dat deze bijdraagt aan een snellere of betere hulp aan jeugdigen. De Raden vinden dat de gemeenten de plicht hebben te zorgen voor een voldoende preventief aanbod aan jeugdzorg. Dat is niet alleen in het belang van de jeugdigen zelf, maar het is ook de meest (kosten)effectieve aanpak. De provincies hebben tot taak de gemeenten hierbij te ondersteunen, stimuleren en zonodig aan te spreken.

Overige publicaties en activiteiten in 2009

Het wegen van publieke waarden

Op 18 juni 2009 hebben de voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur, Jos van Kemenade, en de leden Frank Kerckhaert, Arno Korsten, Anne Lize van der Stoel, Cees Verstedden en Sjoerd Zijlstra afscheid genomen. Dat gebeurde met een symposium over 'Het wegen van publieke waarden' in de Oude Zaal van de Tweede Kamer. Ter gelegenheid hiervan zijn ook twee publicaties verschenen: de essaybundel 'Het wegen van publieke waarden' en het afscheidsboek 'Het sprookje van burger en bestuur'. Bij het afscheid van prof. dr. J.A. van Kemenade als voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur'.

*Minister Ter Horst spreekt Jos van Kemenade toe tijdens zijn afscheidssymposium 'Het wegen van publieke waarden' op 18 juni 2009
foto: Arenda Oomen*

Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur

Ongeveer honderd mensen bezochten op 4 november 2009 het symposium in de Oude Raadzaal 'Meer eenheid in het regeringsbeleid?', georganiseerd door de Raad voor het openbaar bestuur en het ministerie van BZK. Jacques Wallage, voorzitter van de Raad voor het openbaar bestuur, ging in op de voordelen van een kernkabinet. Minister Ter Horst nam het boek 'Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur; de lokale bestuurspraktijk als wenkend perspectief voor het rijk?' in ontvangst. Het boek is verkrijgbaar in de boekhandel (ISBN 9789012132459) of via uitgever SDU.

*Bestuurders en ambtenaren tijdens het symposium 'Meer eenheid in het regeringsbeleid?' op 4 november 2009
foto: Arenda Oomen*

Rapport Innovations in sub-national government in Europe

Van 15 t/m 17 november 2009 vond in Utrecht de ministeriële conferentie plaats van de Raad van Europa. De titel van deze conferentie luidde Good governance at local and regional level in turbulent times: the challenge of change. De thema's van deze conferentie zijn 'Good governance in de 21e eeuw op lokaal en regionaal niveau' en 'grensoverschrijdende samenwerking'. Tijdens de conferentie werd een verdrag ondertekend door de 47 lidstaten inzake de rechten van burgers met betrekking tot participatie op lokaal niveau.

Ten behoeve van deze conferentie heeft de Raad voor het openbaar bestuur de Universiteit van Tilburg (Linze Schaap) opdracht gegeven in een quick scan een overzicht te geven van bestuurlijke innovaties op lokaal en regionaal niveau in Europa. Voorbeelden zijn: referenda, wijkraden en vormen van burgerparticipatie. De bevindingen uit de quick scan werden door Nederland ingebracht in de gedachtewisselingen van de ministers tijdens de conferentie. Inmiddels heeft de quick scan in verschillende delen van Europa ook zijn weg gevonden naar de nationale overheden.

Evaluatie Raad voor het openbaar bestuur 2005-2008

De Kaderwet Adviescolleges schrijft voor dat de Raad voor het openbaar bestuur zijn werkzaamheden elke vier jaar evalueert. In de evaluatie kijkt de Raad zelf terug op zijn functioneren in de afgelopen vier jaar. Zijn hoofdconclusie is: verbetering van de kwaliteit van de adviezen en de andere producten en de positionering van de Raad is zeker mogelijk, maar dan graag wel met het behoud van het goede dat reeds is gerealiseerd. De Raad heeft een aantal punten geformuleerd waar de 'nieuwe' Raad in de komende zittingsperiode aandacht aan kan besteden.

Rob-lezing 2009: Hollandse burger of Romein

Op 8 september 2009 sprak Mark Elchardus de Rob-lezing 2009 uit in de Nieuwe Kerk in Den Haag. Elchardus is hoogleraar sociologie aan de Vrije Universiteit in Brussel. Hij doceert algemene sociologie, klassieke sociologische auteurs en cultuursociologie. Zijn onderzoek betreft de cultuursociologie en de sociologie van de tijdsordening. Meer concreet: hij onderzoekt de hedendaagse ontwikkelingen van opvattingen, houdingen en wijzen van denken en voelen.

V.l.n.r. Rob Wijnberg, Mark Elchardus en Marja Wagenaar gaan in op opmerkingen van het publiek over Elchardus' lezing Hollandse burger of Romein? foto: Arenda Oomen

Daarbij gaat de aandacht naar de rol die onderwijs, verenigingsleven en media daarin spelen, alsook naar de gevolgen van die ontwikkelingen voor welzijn, politiek en sociaal beleid. Hij publiceerde meer dan tweehonderd artikelen, hoofdstukken en rapporten, is redacteur van dertien en auteur of coauteur van zestien boeken. In Nederland kreeg hij vooral bekendheid als auteur van het goed ontvangen en veel besproken boek *De Dramademocratie* (2002). Elchardus gaf zijn lezing de titel mee: *Hollandse burger of Romein; privésfeer, publieke sfeer en stemgedrag*. Na de lezing volgde een discussie over de lezing met filosoof en nrc•nextcolumnist Rob Wijnberg en oud-Kamerlid en strategie-adviseur Marja Wagenaar. Volkskrant-columnist Pieter Hilhorst fungeerde daarbij als gespreksleider.

2.3 Invloed van de adviezen

Om de invloed van zijn adviezen te analyseren, maakt de Raad gebruik van een bestaand analysekader waarin vier verschillende soorten ‘doorwerking’ worden onderscheiden, te weten: *instrumentele doorwerking, conceptuele doorwerking, argumentatieve doorwerking en politiek-strategische doorwerking*.*

Instrumentele doorwerking

Dit is de directe verandering van gedrag of opvattingen bij doelgroepen van advisering, afgemeten aan de mate waarin de inhoud van adviezen min of meer direct wordt overgenomen in beleidsnota’s, Kamerstukken, kabinetsstandpunten, standpunten van maatschappelijke organisaties, media en/of professionele of wetenschappelijke publicaties.

Conceptuele doorwerking

Hier gaat het om de verandering van kennis, opvattingen of causale redeneringen (of in het algemeen: het raamwerk waarbinnen een beleidskwestie of maatschappelijk probleem wordt geanalyseerd – ‘framing’) die te weeg wordt gebracht bij de doelgroep van de adviesraden. Conceptuele doorwerking wordt niet zozeer afgemeten aan het overnemen van (delen van) een advies, maar veeleer aan het overnemen of omarmen van zogenaamde ‘sensitizing concepts’ die de adviesraden hebben aangedragen.

Argumentatieve doorwerking

Dit is de mate van verandering van een departementale, maatschappelijke of politieke agenda, door het stimuleren van het debat over bepaalde maatschappelijke kwesties.

Politiek-strategische doorwerking

Hier gaat het om veranderingen van de machtspositie van partijen in een beleidsveld, waardoor zij beter in staat zijn om hun doelen te bereiken.

* Bekkers, V.J.J.M., V.M.F. Homburg, H.J.M. Fenger en K. Putters, *Doorwerking van strategische beleidsadvisering*, Amsterdam, Rozenberg, 2004 en *Adviseren met doorwerking: visitatiecommissie Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling*, Den Haag, december 2004.

De media doen de burger goed

Maken 'de' media burgers bang, cynisch en wantrouwend? De Amerikaanse politicuslog Pippa Norris (YFS) denkt dat het 180 graden anders ligt. Door Peter Giesen en Hans Wiersma

Een Nederlandse politicuslog zou denken dat de Nederlandse media de burger bang, cynisch en wantrouwend maakt. Maar Pippa Norris, Amerikaanse politicuslog, denkt dat het 180 graden anders ligt. Door Peter Giesen en Hans Wiersma

Ter Horst: politieke partijen zonder leden niet subsidiëren

Steun aan andere politieke partijen is niet de bedoeling, zegt Ter Horst. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden.

Steun aan andere politieke partijen is niet de bedoeling, zegt Ter Horst. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden.

Jacques Wallage

Jacques Wallage (D66) heeft een voorstel om de subsidie voor politieke partijen te beperken tot partijen met leden. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden.

Pierre Heijnen: Binnenhofblog 23

Afscheid van de Kamer is niet de bedoeling, zegt Heijnen. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden.

Afkalvende partijen

Het aantal leden van politieke partijen daalt, zegt Heijnen. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden. Hij wil dat de subsidie voor politieke partijen alleen gaat naar partijen met leden.

NRC HANDELSBLAD

Eenderde ziekten komt door levensstijl. Gepubliceerd: 19 mei 2009 14:32 | Gewijzigd: 19 mei 2009 14:32. Door een ander redacteurs. **Ruiterden, 19 mei.** Eenderde van de ziektegevallen in Nederland komt door een ongezonde levensstijl. Voorsuiken, alcoholgebruik, versnood eten en te weinig bewegen zorgen voor veel ziekten en vertragen het aantal jaren dat iemand in gezondheid leeft.

Ministers nemen samen de leiding bij grote ramp. Uitgegeven: 10 juli 2009 11:13. De Raad voor het openbaar bestuur (RvO) heeft het aanpak van een grote ramp besproken in een rapport naar de regering van de Rijksoverheid.

Kabinetsreacties in 2009

De kabinetsreacties op adviezen geven een goed handvat om de doorwerking van adviezen te beschouwen. De Raad is zeer verheugd over het grote aantal reacties van het kabinet dat hij in 2009 ontving op eerdere adviezen.

Kabinetsreactie op het advies over de CdK (9-6-2009)

Het kabinet heeft gereageerd op het advies uit 2006 over de positie van de commissaris van de Koningin als rijksorgaan: 'De burgemeester van de provincie?' Het kabinet is het op hoofdlijnen eens met het advies. Het kabinet vindt dat de CdK niet dezelfde positie heeft als de burgemeester. Het kabinet beveelt aan dat de CdK jaarlijks verslag doet van zijn werkzaamheden als rijksorgaan. Verder houdt het kabinet de mogelijkheid open om nieuwe taken aan de CdK onder rijksverantwoordelijkheid uit te voeren.

Kabinetsreactie advies Bevolkingsdaling (6-7-2009)

Het kabinet heeft gereageerd op het advies 'Bevolkingsdaling. Gevolgen voor bestuur en financiën' dat de Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen in maart 2008 hebben uitgebracht. Het kabinet onderschrijft de meeste aanbevelingen van de beide raden. De reactie van het kabinet geeft aan dat (de problematiek van) bevolkingsdaling op de politieke agenda is gekomen, en daar voorlopig ook niet meer van zal verdwijnen. Het kabinet geeft aan dat verdere visievorming over het onderwerp nodig is en dat er op onderwerpen meer inzicht nodig is in de feitelijke problematiek (waar speelt het zich af, in welke mate, en hoe ziet het er uit?), de gevolgen van bevolkingsdaling op het beleid (herstructurering, onderwijs, beroepsbevolking, woningmarkt, et cetera), en de gevolgen van bevolkingsdaling voor het (decentrale) bestuur. Samen met het IPO en de VNG werkt het kabinet aan een actieplan dat in de tweede helft van 2009 gepresenteerd zal worden.

Kabinetsreactie advies over informatiehuishouding (7-7-2009)

De Raad voor het openbaar bestuur heeft samen met de Raad voor cultuur in maart 2008 het advies 'Informatie: grondstof met toekomstwaarde' uitgebracht. Het kabinet reageert daar nu op. Het kabinet deelt de zorg met betrekking tot het op orde hebben én houden van de informatiehuishouding. Het kabinet erkent dat het informatie- en archiefbeleid structureel vernieuwd moet worden. Het voornemen is om de verbetering van de informatiehuishouding binnen de rijksdienst de komende jaren te versnellen.

Kabinetsreactie advies Beter besturen bij rampen (10-7-2009)

Het kabinet heeft gereageerd op het advies 'Beter besturen bij rampen' van juli 2008. Het kabinet regelt een slagvaardigere besluitvorming bij crises en rampen. Op nationaal niveau krijgt het ministerieel beleidsteam de status van ministeriële commissie, die bij meerderheid van stemmen kan besluiten. Verder neemt het kabinet een aanbeveling van de Raad over om te komen tot een landelijke operationele staf. Concreet wordt toegezegd dat een nieuw nationaal crisisplan wordt opgesteld voor organisatie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op nationaal niveau.

BESTUUR Programma-ministers zijn een goede manier om de overheid slagvaardiger te maken, oordeelt de Raad voor het openbaar bestuur. Als ze meer gewicht en armzalig krijgen.

Raad wil meer Rouvoeten en Van der Laans

André Rouvoet en Eelco van der Laan - de ministers voor Jeugd en Gezin en voor Binnenlandse Zaken - worden aangewezen als de beste programma-ministers. Dit is één van de adviezen van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) om de overheid slagvaardiger te maken. Deze adviseert te wel dat ze nog meer gewicht en armzalig krijgen en dat ze meer gewicht en armzalig krijgen.

Van der Laan (links) en Rouvoet (rechts) als recept tegen verkiezing

Wachtdielen

Advies: breng jeugdzorg in één hand

Twee prominente adviseerders adviseren om een einde te maken aan de bestuurlijke verdeling van de jeugdzorg.

De provincies en minister Rouvoet (Jeugd en Gezin, ChristenUnie) vragen advies over hoe gemeenten aan te pakken die te weinig aan preventieve jeugdzorg doen, maar te vroeg iets heel anders, het advies om alle jeugdzorg in één hand te houden onder te brengen. Dit is de advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om de Raad voor de Financiële Verhoudingen (RFV) zeggen het met veel woorden, maar het is wel dat het welk welke bestuurlijke af te gebodde hebben de gemeente overheid, deze, zeggen de provincies, omfied gemeenten het vaak met afzet op orde hebben. Als jeugdzorg geen hulp krijgen als de provincies met minister en nog te worden (zie, komen de bevindt in de bestaande jeugdzorg. Dit kan vaak worden voorkomen, als op ROB wordt ingesproken. De provincies en de minister willen van de adviseerders weten of gemeenten van bestuurlijke overname, om of meer van hand' gegeven kan worden. Gelukkig dat is dat de minister zelf draagt met een aanpak van de provincies, die de beschikking in de jeugdzorgwereld krijgen.

Wallage pleit voor kernkabinet • Binnenlands Bestuur

BINNENLANDS BESTUUR

Wallage pleit voor kernkabinet

Het Binnenland moet met efficiëntie in discussie om het van de huidige werkwijze van de minister van Binnenlandse Zaken te verbeteren. Jacques Wallage pleit voor een kernkabinet.

Formatorisch Dagblad

„Ego geen motief voor kiezer“

DE HAAG - „Mensen stemmen niet egoïstisch“, zegt een onderzoek. Het stempendrag wordt bepaald door de visie op de samenleving.

Belangrijke en religie zijn in Noordwest-Europa niet meer bepalend voor het stemgedrag. Maar wat dan wel? De Vlaamse hogleraar Sociologie, Eelco van der Laan, zegt in Den Haag de jaarlijkse lezing van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) uit over deze thema's.

Volk is de periode dat mensen stemmen op basis van hun belangen en behoeftes aan comfort en welzijn. Dat klopt niet, zei Eelco van der Laan: „25 procent op basis van hun af denken dat het met de samenleving gaat en op basis van wat zij denken dat goed voor de samenleving, niet op basis van hoe zij denken dat het met hun persoonlijk gaat.“

Eelco van der Laan is stelling op onderzoek onder Verenigen. Daaruit bleek dat de onderwerpen vooral betrekking waren over de globalisering, de opkomst van de multiculturalisatie beweging en de betrekking van sociale samenleving. Tegelijkertijd konden ze „niet tevreden zijn met hun persoonlijke leven.“

NRC HANDELSBLAD

Woensdag 18 augustus 2009

Met de instelling van twee speciale programmaministers, respectievelijk voor Jeugd en Gezin en voor Wonen, Senioren en Integratie, gaf het kabinet-Balkenende IV bij zijn aantreden in 2007 toe dat het een voorbeeld zou worden.

Kabinetsreactie advies Buiten de gebaande paden (27-10-2009)

Het kabinet heeft veel waardering voor de wijze waarop de Raad voor het openbaar bestuur, de Onderwijsraad en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg zijn gekomen tot hun advies 'Buiten de gebaande paden. Advies over intersectoraal gezondheidsbeleid'. Het kabinet is over het geheel genomen enthousiast over het advies van de Raden, want het ziet daarin een bevestiging van het ingezette beleid. Bij verdere implementatie van het beleidsplan SEGV 2008 en andere initiatieven, zal het kabinet nadrukkelijk rekening houden met de aanbevelingen van de Raden. In de dagelijkse praktijk zijn er veel positieve voorbeelden van kleinschalige initiatieven om gezondheidsproblemen te voorkomen. Wat het kabinet meer is gaan organiseren, is systematische aandacht voor intersectoraal gezondheidsbeleid. Niet alleen door de minister van VWS, maar door het voltallige kabinet. Die systematische aandacht voor gezondheid en de effecten van beleid op gezondheid in verschillende sectoren, zal er volgens het kabinet uiteindelijk toe gaan leiden dat gezondheidsaspecten bij alle beleidsdossiers vanzelfsprekend aan de orde komen.

Kabinetsreactie Evaluatie Rob 2005-2008 (19-11-2009)

De minister van BZK heeft gereageerd op de Evaluatie die de Raad voor het openbaar bestuur heeft gehouden over de periode 2005 – 2008. De minister onderschrijft dat bij de toekomstige advisering systematisch het burgerperspectief en de internationale dimensie in de beschouwing moeten worden betrokken. Ook onderstreept de minister dat een deels flexibele samenstelling van de Raad kan leiden tot meer verrassende en vernieuwende inzichten.

3. Communicatie

3.1 Website en nieuwsbrief

De website van de Raad trekt tussen de 2.000 en 4.000 unieke bezoekers per maand. Vooral het advies 'Democratie vereist partijdigheid; over politieke partijen en formaties in beweging' trok de aandacht. De adviezen van de Raad worden ook vaak doorgeplaatst naar andere sites. En vanuit andere sites wordt in toenemende mate gelinkt naar www.rob-rfv.nl. Belangstellenden kunnen zich via de website abonneren op een elektronische Nieuwsbrief, die circa 10 keer per jaar verschijnt. De Nieuwsbrief besteedt aandacht aan de adviezen van de Raad en aan andere activiteiten die de Rob ontplooit. Via 'links' in de Nieuwsbrief kan men direct doorklikken naar de adviezen en achtergrondinformatie bij activiteiten op de website. De Nieuwsbrief heeft ruim 950 abonnees; een stijging met 150 ten opzichte van het jaar ervoor.

3.2 Communicatie rondom adviezen en activiteiten

De persvoorlichting blijft een speerpunt. Vrijwel altijd leidt dit tot aandacht in de vakpers. Bij de grotere adviezen en publicaties is er ook aandacht van de landelijke en regionale media en op blogs. Dit gold in 2009 voor het advies over politieke partijen. De presentatie van het advies gebeurde in Nieuwspoor, waar zeven voorzitters van de jongerenorganisaties van politieke partijen hun visie gaven. Andere activiteiten kregen ook hoogwaardige media-aandacht, zoals de internationale conferentie Democratie en vertrouwen in januari, de Rob-lezing van Mark Elchardus in september en het symposium 'Meer eenheid in het regeeringsbeleid' in november. Naast deze bijeenkomsten was er natuurlijk het afscheid van Jos van Kemenade op 18 juni in de vorm van een symposium en essaybundel met de titel 'Het wegen van publieke waarden'.

In 2009 is gestart met de vernieuwing van de huisstijl. Stapsgewijs zal de nieuwe stijl in 2010 worden ingevoerd. Als laatste stap komt daarbij de website aan bod, die ook om andere redenen aan vernieuwing toe is.

Leden van de Raad en medewerkers van het secretariaat verzorgen geregeld extra voorlichting door publicaties en presentaties over uitgebrachte adviezen en ondernomen activiteiten.

3.3 Netwerk van de Raad en het secretariaat

De Raad voert minimaal een keer per jaar overleg met de Tweede Kamercommissie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO). Een delegatie van de Raad spreekt jaarlijks met het MT van het ministerie van BZK, de voorzitter onderhoudt contact met de minister van BZK. Het secretariaat neemt daarnaast deel aan tal van begeleidingscommissies, expertmeetings en dergelijke. Ook op secretariaatsniveau wordt geregeld overlegd met ministeries, het IPO en de VNG.

4. Samenstelling Raad

2009 was een transitiejaar voor de Raad voor het openbaar bestuur. Na het afscheid van de voorzitter en vijf leden, traden de nieuwe voorzitter de heer prof. drs. J. Wallage en vier nieuwe leden aan: de heer mr. dr. G.D. Dales, mevrouw prof. dr. M.H. Leyenaar, mevrouw prof. mr. G. Overkleeft-Verburg en mevrouw mr. drs. S. Rambaran Mishre.

Twee werkgroepen van de Raad zijn in 2009 versterkt met tijdelijke leden.

De heer mr. H.J.E. Bruins Slot was tot 2008 voorzitter Raad van bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep en is als tijdelijk lid toegevoegd van de Rob-werkgroep De organisatie van de rijksoverheid.

De heer dr. M.J.G.J.A. Boogers is Universitair hoofddocent bestuurskunde aan de Universiteit van Tilburg en als tijdelijk lid toegevoegd van de Rob-werkgroep De bestuurlijke organisatie van Nederland.

De samenstelling van de Raad eind 2009 is opgenomen in bijlage I.

5. Secretariaat

De samenstelling van het secretariaat (bijlage II) onderging een drietal veranderingen. Per 1 januari 2009 zijn als adviseurs mevrouw K.R. Veldhuijzen en de heer drs. M.J. Fraanje in dienst getreden van het secretariaat van de Rob en Rfv. Mevrouw V. Rameswar trad in dienst als management-assistente.

6. Financieel overzicht

In financieel opzicht werken de beide Raden (Rob en Rfv) met één budget.

<i>(alle bedragen in euro's)</i>	Begroting	Uitgaven
Personeel	810.000	898.830
Materieel (waaronder vacatiegelden raadsleden, drukwerk, kosten voor symposia, onderzoek e.d.)	567.000	545.341
Totaal	1.377.000	1.444.171

In 2009 zijn de uitgaven € 67.000 hoger uitgevallen dan oorspronkelijk was geraamd. Dit werd veroorzaakt doordat eenmalig extra uitgaven zijn gedaan in verband met de organisatie van de internationale wetenschappelijke conferentie in januari 2009, er tijdelijk extra administratieve ondersteuning is ingehuurd, en een begin is gemaakt met de externe evaluatie van de Rfv.

Bijlage I

Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur ultimo 2009

Voorzitter:

De heer prof. drs. J. Wallage
Oud-burgemeester van Groningen

Plv. voorzitter:

De heer mr. dr. G.D. Dales
Voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool INHolland

Leden:

Mevrouw prof. dr. M.H. Leyenaar
Hoogleraar vergelijkende politicologie Radboud Universiteit Nijmegen

De heer drs. P.A. Lankhorst
Adviseur Jeugdbeleid en Jeugdzorg

Mevrouw drs. W.J. Möhring MMC
Partner bij Boer&Croon Executive Managers

De heer prof. mr. dr. E.R. Muller
Hoogleraar Veiligheid en recht Universiteit Leiden

Mevrouw prof. mr. G. Overkleeft-Verburg
Hoogleraar staats- en bestuursrecht Erasmus Universiteit Rotterdam

Mevrouw mr. drs. S. Rambaran Mishre
Manager KPMG Advisory NV

Mevrouw A.G.M. van de Vondervoort
Gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland

Waarnemend lid:

De heer mr. M.A.P. van Haersma Buma
Dijkgraaf van Delfland en voorzitter Raad voor de financiële verhoudingen

Tijdelijke leden:

De heer mr. H.J.E. Bruins Slot

Tot 2008 voorzitter Raad van bestuur van de Nederlandse Publieke Omroep, Lid van de Rob-werkgroep De organisatie van de rijksoverheid

De heer dr. M.J.G.J.A. Boogers

Universitair hoofddocent bestuurskunde Universiteit van Tilburg, Lid van de Rob-werkgroep De bestuurlijke organisatie van Nederland

Bijlage II

Samenstelling van het secretariaat Rob en Rfv in 2009

Secretaris:

dr. C.J.M. Breed

Plv. secretaris:

mr. G.A. van Nijendaal

Adviseurs:

drs. M.J. Fraanje

drs. P.C. de Goede

drs. P. de Jong

mw. drs. G.S. Kooistra

drs. M.M.S. Mekel

mw. K.R. Veldhuijzen

Communicatieadviseur:

mw. H.H.M. Loogman

Bedrijfsbureau:

mw. M.J. Polderman-Zuijdwijk

mw. V. Rameswar

mw. N.K. Bhawanidin (in tijdelijke dienst)

Bijlage III

Werkvoorraad 2009

Lopende adviestrajecten

De organisatie van de rijksoverheid

Betrokkenheid van burgers en maatschappelijke organisaties bij majeure maatschappelijke thema's, hun informatie, kennis en expertise ten aanzien van die thema's, zijn in de gehorizontaliseerde en geëmancipeerde samenleving op veel plaatsen 'gelokaliseerd'. Die maatschappelijke thema's en problemen houden zich steeds minder aan de grenzen tussen de dertien departementen die ons land kent. Duurzaamheid, sociale cohesie, veiligheid – om maar een paar van die thema's te noemen – overschrijden departementale grenzen.

Een adequate aanpak van deze thema's vraagt om ontkokerde en flexibele werkwijzen binnen de rijksdienst: de vorm moet de inhoud volgen. In andere woorden: de gehorizontaliseerde samenleving vraagt om een gehorizontaliseerde rijksdienst.

Het opzetten en uitvoeren van inter- of bovendepartementale beleidsprogramma's en -projecten, met inbreng van betrokken burgers, organisaties en instellingen, is daarbij onontbeerlijk. Bezien moet worden in hoeverre die brede projecten en programma's kunnen worden ingebed in de bestaande departementale structuur of dat er een andere structuur is gewenst. Ook vraagt dit om een andere attitude en werkwijze van betrokkenen, een herijking van de relatie tussen regering en parlement, van de rol van de minister-president, een herbezinning op de werkwijze van de Tweede Kamer en een 'horizontalisering' van traditionele overlegvormen.

De laatste jaren hebben achtereenvolgende kabinetten tientallen interdepartementale beleidsprogramma's en -projecten opgezet met telkens een andere configuratie. De Raad zal daar in zijn advies over een nieuwe rijksdienst, in de loop van 2010, nader op in gaan.

Majeure kabinetsprogramma's kunnen ook worden belegd bij aparte programmaministers, zoals in het kabinet-Balkenende IV bij de minister voor Jeugd en Gezin en de minister voor Wonen, Wijken en Integratie. Ook hier geldt dat gaandeweg zichtbaar wordt wat de sterke en zwakke punten van de gekozen constellaties zijn. De Raad zal hierop nader reflecteren.

De bestuurlijke organisatie van Nederland

Als de rijksoverheid zich moet gaan oriënteren op een nieuwe taakinving, heeft dat onmiskenbaar gevolgen voor provincies en gemeenten. Zij opereren volgens het principe van de gedecentraliseerde eenheidsstaat weliswaar als redelijk autonome eenheden, maar de drie overheidslagen zijn evengoed als raderwielen aan elkaar verbonden: ieder wiel draait een andere kant op, maar het samenspel zorgt tot voor een eenheid die meer is dan de som der delen.

De overgang naar een publieksdemocratie kan dan ook niet anders dan gevolgen hebben voor de taken, rollen en wellicht ook de schaal van gemeenten en provincies. Dat betekent dat de houdbaarheid van de huidige bestuurlijke organisatie van Nederland tegen het licht moet worden gehouden. Want waar geldt dat de partijdemocratie onveranderd is gebleven ondanks ingrijpende wijzigingen in het functioneren van de publieke ruimte, kan hetzelfde worden gezegd over het

Huis van Thorbecke. Maatschappelijke veranderingen hebben nauwelijks vat kunnen krijgen op het Huis; er is met incrementele regiovorming alleen wat onderhoudt gepleegd en hier en daar wat aangebouwd.

Niettemin is de noodzaak voor aanpassing van de bestuurlijke organisatie wel degelijk gevoeld. Afgelopen decennia zijn diverse rapporten en adviezen opgesteld die daartoe voorstellen doen. In het advies over de bestuurlijke organisatie dat hij verwacht in de loop van 2010 uit te brengen, wil de Raad nadrukkelijk aandacht schenken aan die vele aanbevelingen die afgelopen decennia reeds over de bestuurlijke inrichting zijn gedaan, maar nauwelijks weerklank in de politieke besluitvorming hebben gevonden. Dat zet de geloofwaardigheid van de politiek in een bedenkelijk daglicht. Wellicht dat de adviezen tot dusverre te veel uitgingen van de niet meer bestaande verticale werkelijkheid; ze zochten de oplossingen te veel in structuuraanpassingen. Als de bordjes voor bepaalde taken zouden worden verhangen zou een probleem zijn opgelost.

De nieuwe horizontale realiteit is complexer. Maatschappelijke vraagstukken zijn complex en divers en daarom niet automatisch meer te vangen in een vaste bestuurlijke schaal. De Raad zal de bestuurlijke inrichting daarom niet in de eerste plaats bekijken vanuit een structuurbril. De complexiteit en ongetemdheid van problemen moeten centraal staan. De Raad vermoedt dat eerst en vooral naar de mogelijkheden van differentiatie moet worden gekeken. Dat leidt dan vervolgens tot de vraag of onze structuur voldoende flexibiliteit heeft om te differentiëren in taken, opdrachten en uitvoering. De Raad meent dat voor een beter vertrouwen in het functioneren van het openbaar bestuur onomkeerbare stappen moeten worden gezet die leiden tot minder bestuurlijke drukte.

Veiligheid en vertrouwen

Veiligheid in de samenleving tussen de mensen onderling is belangrijk. Veiligheid is ook één van de grondslagen voor de aanwezigheid van de overheid. De overheid, dat zijn de dijken. De zorg voor veiligheid wordt dan ook van oudsher gerekend tot een kerntaak van de overheid. De staat levert een bijdrage aan de bescherming van de burger. In de relatie tussen overheid en burger heeft veiligheid een dubbele betekenis. Aan de ene kant moet de staat de burger beschermen, aan de andere kant moet de burger tegen de staat zélf worden beschermd. Deze notie van veiligheid is met rechtsstatelijke waarborgen omkleed en is terug te zien in het huidige recht.

Veiligheid is een breed en veelomvattend begrip. Klassieke oriëntaties zijn: vrij van zorgen in vrede en vrijheid, bescherming van leven en eigendom tegen criminaliteit en geweld, bescherming van staat of land tegen krachten van buitenaf, de organisatie van rampenbestrijding of het nemen maatregelen ter voorkoming van rampspoed. Meer moderne varianten gaan over terrorismebestrijding, huiselijk geweld, gevaren van elektronisch geldverkeer, voedselveiligheid of het beteugelen van onzekerheden als gevolg van voortschrijdende nanotechnologie. Dan is er ook nog het onderscheid naar fysieke en sociale veiligheid. Bij fysieke veiligheid gaat het kort gezegd over branden, ongevallen en rampen, bij sociale veiligheid gaat het om menselijk handelen: criminaliteit, overlast en subjectieve veiligheid.

Veiligheid – of beter: onveiligheid – wordt gemeten in cijfers. De Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) meet zowel objectieve als subjectieve vormen van onveiligheid. De objectieve veiligheid wordt in kaart gebracht door vragen over de mate waarin burgers slachtoffer zijn geworden van verschillende vormen van veelvoorkomende criminaliteit. De subjectieve kant van onveiligheid wordt gemeten met vragen over onveiligheidsgevoelens en de mate waarin bepaalde buurtproblemen voorkomen.

Burgers vinden veiligheid van groot persoonlijk belang, maar de veiligheidsbeleving van burgers wordt ook beïnvloed door hun perceptie van de mate waarin de Nederlandse samenleving met veiligheidsthema's wordt geconfronteerd. De cijfers van de VMR laten zien dat criminaliteitscijfers dalen en ook de beleving van onveiligheid daalt. Het Continu Onderzoek Burgerperspectieven van het Sociaal en Cultureel Planbureau laat daarentegen zien dat criminaliteit door burgers als het belangrijkste maatschappelijke probleem wordt beschouwd. Met mijn veiligheid gaat het goed, met de veiligheid in de samenleving gaat het slecht. Hoe kan het dat de onrust over maatschappelijke onveiligheid alleen maar groeit?

De Raad constateert dat er iets mis is met de afstemming van burger, samenleving en overheid op het gebied van veiligheid en dat het ernst is. Terecht of niet, onveiligheidsgevoelens vormen de maatschappelijke realiteit van burgers. Er is sprake van een kloof tussen objectieve en subjectieve veiligheid en de aanpak van veiligheid door de overheid beantwoordt niet aan de gevoelde onveiligheid bij burgers en in de samenleving (kloof tussen beleid en beleving en in waardering van belang). De mate waarin gevoelens van (on)veiligheid van burgers op persoonlijk en maatschappelijk gebied zich ontwikkelen beïnvloedt evenzeer de mate waarin zij hun overheid vertrouwen. De wijze waarop de overheid in het veiligheidsdomein functioneert moet een basiszekerheid vormen voor burgers. Het vertrouwen in die basiszekerheid is een essentiële voorwaarde voor de legitimiteit van de overheid. De Raad voor het openbaar bestuur is voornemens in 2010 een adviesrapport over uit te brengen over het thema veiligheid, vertrouwen en legitimiteit. De Raad gaat daarin in op de volgende vragen: Hoe beïnvloeden veiligheid, onveiligheid en veiligheidszorg het vertrouwen van burgers in de overheid? Welke thema's zijn van invloed op de veiligheidsbeleving van burgers? Met welke instrumenten kan met name de subjectieve onveiligheid worden aangepakt? Hoe kan door inzet op de veiligheidsthema's de legitimiteit van de overheid worden vergroot?

Bijlage IV

Publicaties en andere activiteiten van de medewerkers van het secretariaat

Kees Breed

- Hans Bekke, Kees Breed en Pieter de Jong (red.), Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur. De lokale bestuurspraktijk als wenkend perspectief voor het rijk?, Sdu Uitgevers, Den Haag 2009.
- Breed, Kees, 'De cultuur van de rijksoverheid - Is samenwerking wel mogelijk?', in: Hans Bekke, Kees Breed en Pieter de Jong (red.), Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur, de lokale bestuurspraktijk als wenkend perspectief voort het Rijk?, Den Haag 2009, p 197-208.
- Breed, Kees en Nikol Hopman, 'Samen voorbij Weber? – Op weg naar nieuwe verbindingen tussen politici en ambtenaren', in: Duivenboden, H.P.M. van, E.J.Th. van Hout, C.J. van Montfort en J.C. Vermaas (red.), Verbonden verantwoordelijkheden in het publieke domein, Den Haag 2009, p 239-252.

Rien Fraanje

- Brunschot, Annemieke van en Rien Fraanje, 'De nieuwe kaart van Denemarken. Hervorming van de decentrale overheid', in: Pauline Krauss en Lieke van der Meeren: Europaplein. Knooppunt van Innovatief Beleid, Berenschot, Utrecht, 2009
- Fraanje, M.J., 'Naar een nieuw beleidsparadigma. Van decentralisatie naar differentiatie', in: Bestuurswetenschappen, augustus 2009, 63ste jaargang, nr. 4.
- Fraanje, M.J. en M. Herweijer, 'Meer invloed overheidsmanager bij herindeling', in: Overheidsmanagement, september 2009, nr. 9.
- Herweijer, M en M.J. Fraanje: Do institutions matter? What are the effects of an imposed merger of municipalities in comparison to a locally initiated merger of municipalities? Paper for 5th ECPR Conference, 10-12 September 2009, Potsdam, Germany.
- Herweijer, M. en M.J. Fraanje, 'Beslissen over herindeling en risico's van groupthink', in: Bestuurswetenschappen, oktober 2009, 63ste jaargang, nr. 4.
- Fraanje M.J en M. Herweijer, 'Naar een zakelijk debat over herindelingen', in: Openbaar Bestuur, november 2009, jaargang 19, nr. 11.
- Herweijer, Michiel, Rien Fraanje en Rachel Beerepoot, Processen en effecten van herindelingen, Uitgeverij Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2009.
- Presentatie, Wat bij een herindeling komt kijken, startbijeenkomst Sudwest hoek. Bolsward, 26 februari 2009.
- Presentatie onderzoek herindelingen, startbijeenkomst Renswoude, Scherpenzeel, Woudenberg. Scherpenzeel, 22 september 2009.

Pieter de Jong

- Gastcollege over het Rob-advies Besturen over grenzen. Opgave voor alle bestuurslagen voor studenten 'Duitslandstudies' aan de Radboud Universiteit Nijmegen, 28 mei 2009.
- Presentatie (met Gerlant Kooistra) over 'strategie, kennis en innovatie t.a.v. het openbaar bestuur en de rol daarbij van de Rob en de Rfv' voor masterstudenten public management van de Erasmus Universiteit, 2 september 2009.
- Presentatie (met Gerlant Kooistra en Henriette Loogman) over de positionering en werkwijze van de Rob en de Rfv, voor medewerkers van de directie relatiebeheer, uitvoeringsontwikkeling en aansturing van zbo's, van het ministerie van SZW, 24 november 2009.
- Hans Bekke, Kees Breed en Pieter de Jong (red.), Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur. De lokale bestuurspraktijk als wenkend perspectief voor het rijk?, Sdu Uitgevers, Den Haag, november 2009.
- 'Een 'nieuwe' vernieuwing van de rijksdienst?', in de essaybundel: Naar een collegiaal en samenhangend overheidsbestuur, p. 57-74.

Gerlant Kooistra

- Presentatie (met Pieter de Jong) over 'strategie, kennis en innovatie t.a.v. het openbaar bestuur en de rol daarbij van de Rob en de Rfv' voor masterstudenten public management van de Erasmus Universiteit, 2 september 2009.
- Presentatie (met Pieter de Jong en Henriette Loogman) over de positionering en werkwijze van de Rob en de Rfv, voor medewerkers van de directie relatiebeheer, uitvoeringsontwikkeling en aansturing van zbo's, van het ministerie van SZW, 24 november 2009.

Henriette Loogman

- Presentatie (met Pieter de Jong en Gerlant Kooistra) over de positionering en werkwijze van de Rob en de Rfv, voor medewerkers van de directie relatiebeheer, uitvoeringsontwikkeling en aansturing van zbo's, van het ministerie van SZW, 24 november 2009.

Michael Mekel

- Kerckhaert, F., M.M.S. Mekel, E.R. Muller, 'De veiligheidsregio', in: Het wegen van publieke waarden, bundel ter gelegenheid van het afscheid van de voorzitter en vier leden van de Raad voor het openbaar bestuur, juni 2009.
- Lezing over het advies 'Buiten de gebaande paden' voor het Netwerk integraal gezondheidszorg, 17 september 2009.
- Lezing over het advies 'Buiten de gebaande paden' voor de Beleidsgroep GGD integraal gezondheidszorg, 26 november 2009.

Gerber van Nijendaal

- Inleiding over de gevolgen van de verdeling van het provinciefonds van gemeenten voor de 100.000+ gemeenten, 27 maart 2009.
- Nijendaal, G.A. van, en B. Steiner, 'Provinciefonds: omvang en verdeling ter discussie', in: B&G, april 2009.
- Inleiding over de gevolgen van de verdeling van het provinciefonds van gemeenten voor de FAMO, 5 juni 2009.
- Inleiding over de herziening van het provinciefonds voor de VVD statenfractie van Zuid-Holland, 2 oktober 2009.
- Presentatie over bevolkingsdaling ten behoeve van een expertmeeting georganiseerd vanuit het CDA, 9 oktober 2009.

Kirsten Veldhuijzen

- Presentatie aan de commissie van de Raad van Europa over het rapport 'Innovations in sub-national government in Europe' dat in opdracht van de Rob werd geschreven door Linze Schaap van de Universiteit Tilburg, Straatsburg 12 en 13 oktober 2009.

